

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdati se bo četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na doma za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četr let 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge kmetovske države 1 K. Kdor meni sam po nje, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovoril. — Uredništvo: Kmetovskega in kmetovskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Korotka cesta št. 5. — Robopisni se ne vrata. — Upravništvo: Korotka cesta št. 5, Maribor. — Naročnina, iskanje in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petditve za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadrant centimetra prostora stane 36 vin. Za večkratne oglašne primeren popust. V oddelku „Plače“ stane beseda 10 vin. — Iskanje se sprejema do točka opoldne. — Neuprte reklamacije se pošiljajo na: ...

Politični pregled.

Nemci podpisali mirovne pogoje in potopili bojne ladje. — Volitve na Češkem in na Dunaju. — Ruski in ogrski boljševiki. — Pri nas dvojna vladna kriza.

Včasih so s strelci naznanjali, če se je cesarja rodil nov otrok; 21 strelcev je pomenilo, da se je rodila nadvojvodinja, 101 strel pa, da nadvojvoda. V soboto, dne 28. junija, je pa 101 topniških strelcev v Versaillesu pri Parizu naznanilo svetu, da je podpisan mir z Nemčijo. Podpis se je izvršil v isti dvorani, kjer so pred 48 leti zmagoviti Nemci narekovali mir premaganim Francozom, na pisalni mizici najslavnejšega francoskega kralja Ludovika XIV. Nemci so morali brez vsakega ugovora in pridržka podpisati vse, kar so zmagovalci zahtevali, med drugimi tudi priznanje, da so samo oni krivi vojske in oblubo, da bodo izročili kot zločince vse, ki so krivi vojske, cesarja Viljema, vodilne državniške in vojskovodje.

Nemško bojno brodovje, nekoč ponos in nada Nemčije, o katerem so Nemci svoj čas tako radi govorili in za katero so toliko darovali, leži sedaj na dnu morja. Bilo je pridržano nekje na Angleškem in po sklenjenem miru bi se imelo razdeliti med zmagovalce. Nemški mornarji so pa zbežali z njim na odprto morje, ter ga potopili na dnu voda. Tako je bilo v četr ure pokončanih okrog 3 milijarde kron. Nemci bodo seveda morali to svoto plačati zmagovalcem — škodo so naredili samo sebi.

Na Češkem so pri volitvah zmagali socijasti raznih vrst, ki imajo večino glasov, a ne tvorijo enotne stranke. Največ je pridobila Klofačeva stranka, ki se imenuje „narodni socijalisti“. Vselej tega je odstopila prejšnja vlada in najbrže bodo socijalisti vzeli v roke državne vaje. Predsednik češke republike G. A. Masaryk je tudi po svojem prepričanju socijalist. Občinske volitve po Češkem in Moravskem so pokazale, da je tam Nemcev mnogo manj, nego jih je izkazoval stari

avstrijski sistem. Celo mesta, ki so prej veljala za trdo nemška, so dala do $\frac{1}{3}$ čeških glasov, mesto Brno, glavno mesto Moravske, ki je pred vojsko imelo nemški zastop, je sedaj dalo komaj $\frac{1}{4}$ nemških glasov.

Občinske volitve so bile tudi na Dunaju in po Nižji Avstriji. Liberalci in nacionalci so propadli popolnoma, krščanski socijalci so zmagali po malih občinah, socijalisti po velikih občinah in tovarniških krajih. Tudi tu so socijalisti razdeljeni na dva tabora: zmerni socijalisti in boljševiki.

O ruskih in ogrskih boljševikih pripovedujejo časniki dan na dan, da bodo vsak čas razpadli, a to prerokovanje se noče uresničiti in se tudi ne bo tako hitro. Po našem mnenju bodo ruski boljševiki ostali še dolgo. Premagala jih ne bo nobena zunanja sila, ampak sami se bodo polagoma iztrežili in preuredili iz razbojniške anarchije v pravne državne razmere. Na Ruskem ima admiral Kolčak veliko moč v Sibiriji in v delu severne Rusije, kjer so kmetje že pred vojno živeli v svobodnih razmerah in ni med njimi tal za boljševizem. Ob Donu stoji kozaški general Djenikin h kateremu so pribežali razni begunci iz prejšnjega ruskega sistema, uradniki, častniki itd. Njegova armada je ravno tako za nič, kot je bila prejšnje Rusije in ne more proti boljševikom ničesar. Po celi Rusiji so gospodje boljševiki in je zaenkrat ni sile, ki bi jih mogla vreti.

V naši državi imamo dvojno ministrsko krizo. Iz ljubljanske deželne vlade sta izstopila socijalistična poverjenika Prepeluh in Kristan. S tem je razbita zveza, katero so svoj čas sklenile vsi tri stranke. Radi neloyalnosti jugoslovanske demokratske stranke se krha tudi dogovor med njo in slovensko ljudsko stranko. Tudi v Beogradu je ministrska kriza. Boj se vrši glavno med jugoslovansko demokratsko in srbsko radikalno stranko. Sedaj so radi denarne vprašanja naglo štirje ministri, med njimi tudi ministrski predsednik Protić, odpotovali v

Pariz in s tem je za enkrat kriza odgojena. Mi samo želimo, da bi naš državni zbor res delal in ne tratil časa s praznimi prekljarijami, zlasti pa, da bi se lotil naših najbolj perečih vprašanj: denarno vprašanje, zemeljska reforma, izdelovanje novega volilnega reda in razpis volitev za novi državni zbor.

Kdo naj plača?

Štirje naši ministri so naglo odpotovali v Pariz. Prišlo so namreč čudne in vznemirjajoče novice. Gospodje, ki v Parizu delajo mir, so sklenili, da mora naša država prevzeti nekaj dolgov bivše Avstrije, vsaj del dolgov, ki so bili narejeni pred vojsko. Temu bi se še ne protivili, ker uvidimo, da so dotični dolgovi bili skupni celi državi, torej jih odpade nekaj tudi na naše kraje. Toda naložiti nam hočejo velikansko svoto, menda okrog tri milijarde kron. Stiši se pa še drugo. Srbija in Črnogora je strašno opustošena od vojske. Kdo naj to popravi? Po pravici bi morale to narediti države, ki so povzročile škodo. Toda Turčija je bila berač od nekdanj in je živela samo od ropa, sedaj je pa popolnoma na kantu. Bolgarija je istotako prerevna. Od Avstrije je ostal samo majhen kos in Dunajčani že itak kriče, da ne morejo živeti. Nemčija premore še precej, toda njo hočejo odreti Francozi, Belgijci in Angleži na svoj račun. Kdo naj popravi Srbijo in Črnogoro?

Gospodje v Parizu so prišli na imenitno misel:

Te kraje naj popravi Jugoslavija in sicer z onim avstrijskim premoženjem, ki je ostalo po bivših avstrijskih deželah. Torej dohodki avstrijskih državnih gozdov, naših železnic, pošt, carine itd. naj bi šli za popravilo Srbije. Ali pa bo ententa popravila Srbijo in Črnogoro, zato pa bo zasegla vse avstrijsko premoženje, ki se nahaja po slovenskih in hrvaških deželah. Ako bi imeli izbirati med tem dvojim, bomo seveda raje izbrali prvo. Treba bo pa gospodom v Parizu po-

LISTEK.

Januš Golc:

V polkownikovem vozu.

(Dalje.)

K sreči sem se zaril v noči prav v zadnji kot voza tako, da so me krili od spredaj kovčki in druga prtljaga. Polukal sem med to natovorjeno ropotijo proti izhodu voza, glava mi je omahnila nazaj na kolu, sapa mi je zastala, srce mi je zatrepetalo, poleg Guzla je sedel sam polkovnik korobač, naš g. obrst, zavil do ušes v plašč in pušč cigareto.

Mravljinci, grizeči kot rujavkaste mravlje, so se mi raztezali ter zagomazeli od nožnega palca do temena, strah me je obilil, pljusnil sem v občutke cerkvenega tatu, kateremu je zadela cerkvenik zadnji izhod iz svetišča.

Voz se je premikal počasi, kolesa so cvileče škripala po jutrajno zmrazlem snegu, dordevalo se mi je, da me peljejo v ledeno mrav, ališki grob.

Krenili smo iz vasi na cesto, vnil se mi je trezni spomin, strah se mi je porazlezel iz prestrašenih udov v oberstov kožuh, začel sem resno preudarjati:

Kam te li neki vleče stari v tem svojem Davidovem šotoru?

Toliko sem si kmalu zagotovil, da ne vesta niti Guzli niti očka da tvorita seboj nepovabljenega potnika. Moj prvotni strah so nadmestile na cesti muke te vožnje, ki je bila za me po tako mehko krepljenem spanju dokaj usodepolna.

Nesrečna cesta iz Toporoutza proti Czernawki in Sadagori je bila na debelo sneženo ledena, zvožena od samodrčev in voz, je bila polna povprečnih grab in globokih kotanj.

Konji so potegnili v trab, ležal sem povprek ravno na vozičkovih zadnjih kolesih, kjer ni bilo ni kakoršnih peres. Potreslo me je pri vsaki cestni grabici, vsaki prevozi kotanje me je dvignil na kvišku, da sem se moral oprijeti z obema rokama lojterce, sicer bi bil prevrnil z vrvo povezane kovčke in odkrnil med obersta in Guzla.

Stisnil sem zobe, da si ne odgriznem jezika, treslo me je neznosno po rokah in vsem životu v mnenju:

To ti je peklenka treslica, ker se nisi pokoril očetovskemu povelju!

Drdrali smo naprej v visokih odskokih in električnem potresu, duša bi mi bila ušla, da je nisem zapiral v telo z zapahom krepko stisnjenih zob. Stari se je tudi guncal, se nagibal na s peresi podprtem sedezu na vse strani, da še pušiti ni mogel, puhaj je nemške psovke in kletvice na cesto, katero je bil razvozil po njegovi razlagi samo zlodej.

Mladi čili konji so brzeli v neprestanem trabu, ukvarjal sem se že s skleptom, da bi segel po nož v žep, prerezal platno in se skotalil z voza na cesto. Anđelj varuh mi je odgnal take misli, katerih udeležitev bi utegnili biti zame, nepokorneža, smrtno nevarna.

V peklenkih mukah me je tožil en žarek rešilnega upa!

Oberst se vozi samo do divizije v Czernawki in to ni tako daleč več.

Moja uboga, od vseh strani prestrašena duša mi je že poplesavala po koncu jezika, ko je nategnil Guzli vajeti in izustil svaj zategnjeni, od mene tako neizrečeno težko pričakovani:

»Vó — — ha, ho, Miško, Leni!

Voz je postal pred občestno tablo z napisom:

»V gradu na levo divizijski komandoc.

Žejno kot vicane duše raja sem škilil po oberstu, kedaj se bo skobalil z voza, da se rešim tudi jaz s pobegom poloma udov in pretresa možgan.

Stari se ni niti premaknil s sedeža, le osorno se je obregnul kar z voza:

»Ordonanc! Sem k meni!

Vprašal je prostaka po g. divizijonerju, če je morebiti doma.

Stražar me je pahnul nazaj v ogenj vic z odgovorom:

»Gospod divizijoner se mudi pri koru v Sadagori.«

Oberst je pokazal z roko naprej po cesti, Guzli je ošvignil po konjih, kolesa so zadržala preko grab ter kotanj, moje mučeništvo se je zopet podaljšalo za več nego 11 km.

Odslej nisem več molil, se ne hudoval, niti upal, le zadnje moči sem zbiral, da sem se še lahko držal za lojterce. Skočil bi bil kar preko obersta, telebus, bi mi menda očital kdo.

O, saj bi bil, pa sem se bal starega, povrh me je bilo sram in oberst bi me lahko podolžil, da sem se vtihotapil v njegov voz z nepoštenim, kradljivim namenom.

Doma pred odhodom, če bi bil bedel, bi se bil še lahko rešil, sedaj je bilo prepozno, naj sem ugibal karkoli sem hotel. Vztrajati sem moral v potresu do Sadagore, tamkaj bi še le naj planil na rešilno plan, da si uravnam ude in privežem na novo ubežno dušo.

Poti ni bilo konca, voz je poiskal vsako grabo in udrtno.

Nekako v sredini med Czernawki in Sadagoro so bušila kolesa v globoko kotanjo. Zahreščalo je nekaj pri vozu, magnili smo se na levo, konji so obstali.

Dalje prihodijte.